

Bilaga 1

Prioriteringar, utvecklingsinsatser och samverkansformer regional kultur 2018

I kulturplanen anges flera utvecklingsområden under programperioden. På följande sidor följer insatser för att nå kulturplanens mål och prioriterade områden. 2018 läggs tyngdpunkt vid breddad kulturell delaktighet, att tillvarata digitaliseringens möjligheter och tillgängliggöra kulturutbud av hög kvalitet där jämlikhet och ett normkritiskt förhållningssätt ska beaktas. Fortsatt utveckla interregionala samarbeten mellan norrlandslänen inom framför allt scenkonst. Utveckla residensverksamhet inom scenkonst och konst. Arbeta för en regional kulturgaranti för regionens alla barn och unga i samarbete med kommunerna. En strategisk konstpolitisk- och konstpedagogisk satsning görs inom bild- och formområdet genom Nationalmuseum Jamtli.

1. Utvecklingsområden regionala kulturverksamheter sid 1-9

- **Professionell teater, dans och musikverksamhet**
- **Museiverksamhet**
- **Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet**
- **Bild och form**
- **Regional enskild arkivverksamhet**
- **Filmkulturell verksamhet**
- **Främjande av hemslöjd**
- **Designcentrum**
- **Regionalt kulturmiljöarbete**

2. **Koppling till nationella mål och horisontella perspektiv sid 10-12**
3. **Utveckling av kulturplanens samverkansformer sid 13**

1. Utvecklingsområden regionala kulturverksamheter

Professionell teater, dans och musikverksamhet

Estrad Norr, har det regionala uppdraget inom musik, teater, musikteater och dans. Utbud och turnéverksamhet ska stärka tillgång till upplevelser av scenkonst genom produktioner av hög kvalitet och geografisk tillgänglighet i regionen. Utgångspunkten är att skapa föreställningar för regionens små scener men även att utveckla produktioner för mobil scen. Kvalitetsförstärkande insatser görs genom residensverksamhet inom folk- och världsmusik, turné- och produktionssamarbeten med andra regioner och genom internationell samverkan. Övergripande mål är ett scenkonstutbud av hög konstnärlig kvalitet med 50 % av utbudet till barn och unga och 50 % utanför Östersunds kommun. I samverkan mellan norrlandslänen fortsätta ett mångårigt samarbete med utgångspunkt i gemensamma utmaningar som att överbrygga avstånd, utveckla starka, nationellt intressanta scener och verksamheter samt förmera ett kvalitativt utbud av kultur till medborgarna på jämlika villkor. Prioriteringarna nedan avses lösas inom ramen för ordinarie verksamhet.

- **Teater- och musikteater**

Verksamheten ger en till två produktioner där utbud för barn och unga prioriteras. 2018 planeras i samarbete med Västernorrland en ny barnopera för lågstadiet. Musikteatern levererar ett nytt beställningsverk för förskolebarn i samarbete med Smålands Musik och teater och återupptar på begäran Plupp och de osynliga i fjällen. Teatern ger ett par skolföreställningar samt i samarbete med biblioteksverksamheten en produktion med två skådespelare utifrån orter och ställen i Jämtland Härjedalen. Teater Barda är en fristående teatergrupp för deltagare med funktionsnedsättningar som under året planerar en föreställning för lågstadiet.

- **Musik**

I samarbete med Norrlands Symfoniorkester ges Mahlers 5:a samt nya orkesterverk och kammarmusik i mindre format i samarbete med Nordiska Kammarorkestern. Norrbotten Big Band ger en konsert med Sofia Jannok. Regionala turnéer planeras även genom frilansgrupper inom jazz, folkmusik, pop. 2018 planeras för residensverksamhet inom folk- och världsmusik.

- **Dans**

Verksamheten avser att fortsatt stärka dans som konstform genom att utveckla pedagogisk verksamhet och utveckla samarbetet med Norrdans och andra aktörer inom dansområdet. Producenten arbetar utifrån ett konsulentperspektiv för att bygga upp intresset för dans.

För 2018 sker norrlandsarbetet främst genom den samverkan som NMD innebär.

- **Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans - NMD**

NMD är ett kommunalförbund med landstingen/regionerna i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland Härjedalen som medlemmar vars uppgift är att medverka till att opera, musikteater och dans blir tillgänglig för alla i norra Sverige genom förmedling av turnéstöd. Institutioner som ingår i NMD är Piteå Kammaropera, Norrlandsoperan, Norrdans och Estrad Norr. Detta samarbete har pågått i drygt 20 år och är formaliserat genom kommunförbundet.

- **Norrlandssamverkan Teater**

I samverkan mellan norrlandslänen ska teatrarna utveckla producent- och turnésamverkan för ett brett och tillgängligt utbud av scenkonst. Insatsen ska leda till ett permanent samverkansstöd utifrån erfarenheter från projektet Mer till fler.

Regionen förstärker gemensamt med övriga norrlandslän satsningen med **150 tkr** och arbetsinsats.

- **Norrlandssamverkan Musik**

I samverkan mellan norrlandslänen och utifrån tidigare samverkansprojekt för turnésamverkan *Musik i Norr* ska samverkan utvecklas genom turnéer, och kollegialt erfarenhetsutbyte för ett brett och tillgängligt utbud av scenkonst. Regionen förstärker gemensamt med övriga norrlandslän satsningen med **150 tkr** och arbetsinsats.

- **Internationella samarbeten musik**

Genom närhet till Trondheim har ett nära kontaktnät upprättats med Trondheims Symfoniorkester samt med Nord Trøndelag musikorganisation för utbyte av musik och musikutveckling över svensk-norska gränsen.

- **Jämställd scenkonst**

Jämställdhet, tillgänglighet och mångfald är aspekter som beaktas i arbetet. Det kan gälla representation på scenen, upphovspersoner och vilka som på andra sätt påverkar slutresultatet. Scenkonsten följer årligen upp målet om att 50 % av medverkande musiker på skolscenen ska utgöras av kvinnor.

- **Utveckla arbete för ungas delaktighet och inflytande**

Estrad Norr har etablerat referensgrupp inom ung teater.

- **Digitaliseringsprojekt för ökad tillgänglighet**

Estrad Norr avser söka statliga utvecklingsmedel för att öka tillgänglighet och nå invånare i hela regionen med information och närvaro i det offentliga rummet. Att sprida intresse för scenkonst genom att bygga upp och gestalta ett centralt placerat "skyltfönster" i varje kommun med aktuell och tillgänglig information genom att använda den digitala tekniken.

- **Övriga satsningar 2018**

Insatser görs för att öka antal arrangörer på mindre orter i regionen. I dialog med kommunerna verka för en kulturgaranti för barn och unga i skolan..

Riksteatern Jämtland Härjedalen med främjande uppdrag inom scenkonstområdet

Riksteatern Jämtland/Härjedalen är en ideell förening och del av folkrörelsen Riksteatern J/H verkar för att främja och utveckla scenkonsten inom regionen genom att förmedla kvalitativ scenkonst i huvudsak till regionens barn och unga. Prioriteringarna nedan avses lösas inom ramen för ordinarie verksamhet.

- **Scenkonstdagar och Scenkonst i Norr**

Scenkonstdagarna är ett samarbete mellan riksteaterföreningarna i de fyra nordliga länen och Dans i Nord. De regionala riksteaterföreningarna erbjuder en gemensam utbudskatalog, Scenkonst i Norr, för alla arrangörer i Norrland där man förmedlar och samordnar turnéföreställningar av teater och dans i de fyra norrlandslänen, så även under 2018. I samverkan genomförs även årliga utbudsdagar.

- **Arrangörs- och verksamhetsutveckling**

Verksamheten kompletterar utbudet av scenkonst till barn och unga där ungas delaktighet och inflytande ska stärkas. 2018 ska förmedling av dans främjas. I samarbete med regionala filmverksamheten ges arrangörsutbildning där fokus ligger på att skapa bättre förutsättningar för unga arrangörer.

Regional Museiverksamhet- Jamtli

Stiftelsen Jamtli har det regionala museiuppdraget. Verksamheten regleras genom avtal mellan regionen, kommunen och Jamtli som anger verksamhet, mål och uppföljning. Avtalen beskriver och finansierar viktiga delar av de insatser som ytterligare beskrivs i Stiftelsen Jamtlis strategiplan 2015-2018, se bilaga.

Jamtli erhåller från 2013 regional förstärkning för basverksamhet **om 200 tkr.**

- **Regional samverkan lokala besöksmål**

Jamtli bidrar till att utveckla lokala besöksmål med kulturarv som grund i samverkan med kommunerna och föreningslivet. Förutom att bedriva besöksanläggningen i Östersund så utvecklar Jamtli en modell för regional samverkan som har resulterat i två permanenta satsningar: Härjedalens

Fjällmuseum och Optand Teknikland AB. Sedan 2014 samverkar Jamtli med Världsarv Ragundadalen AB för att införliva Döda fallet med Unescos lista över världsarv. 2017 öppnades Jamtli Öppna förskola i Strömsund, där kommun och hembygdsförening tillsammans med Jamtli skapat en aktiv och attraktiv plats för barn och vuxna med utgångspunkt i kulturarvet. Samtal förs även med Åre kommun, Åre By- och Turistförening samt Skistar rörande en eventuell kulturarvsbaserad verksamhet med utgångspunkt i Åre Bergbana.

Jamtli erhåller från 2013 regional förstärkning för regional samverkan besöksmål **om**

350 tkr.

- **Utveckling av nya konstarenor - Nationalmuseum Jamtli**

Etablering av Nationalmuseum Jamtli med invigning juni 2018 är en stor regional kulturpolitisk och konstpedagogisk satsning som bidrar till att stärka infrastrukturen på konstområdet. Det privata näringslivet, ett antal föreningar, region och kommun samt EUs strukturfonder har sammantaget investerat närmare 80 miljoner kronor i projektet.

Jamtli erhåller från 2018 en förstärkning för drift från de regionala huvudmännen med 1 000 tkr och ett betydande statligt driftsanslag genom samarbetet med Nationalmuseum. Samarbetet mellan (NMJ) och Nationalmuseum (NM) är inne i en avgörande fas, där samverkansavtal färdigställs under hösten.

Kärnan i verksamheten är det konstpedagogiska arbetet där program skall finnas för alla oavsett funktionsvariationer, för alla åldrar, enskilt och tillsammans. Av vikt är att det konstpedagogiska arbete som utförs med bas i Nationalmuseums samlingar når ut i hela regionen. **För satsningen Nationalmuseum Jamtli ansöker regionen om ett tilläggsanslag om 1 000 tkr.**

- **Utveckling av kulturarvspedagogik**

Jamtli ska i samarbete med arkiven stärka regionens position som nationellt och internationellt nav för kulturarvspedagogik samt involvera fler regionala aktörer i det nordiska och europeiska arbetet. Nordiskt Centrum för Kulturarvspedagogik (NCK), är en verksamhet som har positionerat sig som ett nav i forskning och nytänkande inom kulturarvspedagogik. NCK deltar i europeiska, nordisk-baltiska, interregionala och nationella FoU-projekt. Enligt avtal med Riksförbundet Sveriges Museer bistår NCK förbundet med samordning och utveckling av medlemsmuseernas intressen i kulturarvspedagogisk verksamhet. Jamtli erhåller

från 2013 regional förstärkning för Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik **om 500 tkr.**

- **Norrandssamverkan museum, kulturarv och kulturmiljö**

Den gemensamma kulturmiljön och digitaliseringen av kulturarvet kan utvecklas i nära samarbete mellan de norrländska museerna som bygger vidare på det mångåriga samverkansavtal där varje museum tar särskilt ansvar utifrån sina specifika profilområden; Norrbotten – nationella minoriteter, Västerbotten – berättarlännet, Västernorrland – ABM (arkiv, bibliotek, museum) och Jämtland Härjedalen – kulturarvspedagogik.

Tillsammans har de fyra regionala museerna i Norrland sedan förra året fortsatt planeringen av en utökad och närmare samverkan på verksamhetsnivå. Nu undersöks möjligheterna att tillsammans med ett eller fler universitet i norra Sverige etablera en kulturarvsforskarskola för att på sikt säkra museernas kompetensförsörjning. Inledningsvis kommer Jamtli i samarbete med Västernorrlands läns museum genomföra ett nödvändigt lobbyarbete mot potentiella finansierare.

- **Regionalt kulturmiljöarbete**

Se sidan 9.

Regional Biblioteksverksamhet samt läs- och litteraturfrämjande verksamhet

Verksamheten utför det regionala biblioteksuppdraget inklusive det läs- och litteraturfrämjande uppdraget och bemannas 2018 med biblioteksutvecklare, bibliotekskonsulent barn och unga samt en läs- & litteraturutvecklare. Den nationella lagstiftningen, nationell biblioteksstrategin samt regional biblioteksplan 2016-2018 är styrande för verksamheten. Processen för kommande regional biblioteksplan för åren 2019-2021 har startat. Prioriteringarna nedan avses lösas inom ramen för ordinarie verksamhet.

- **Läs- och litteraturfrämjande verksamhet**

Verksamheten verkar läsfrämjande för små barn och deras familjer genom Bokstart som genomförs i samtliga åtta kommuner samt främjar ungas läsvanor genom projekt "Läs & film lov". Vidare erbjuder utvecklingsstöd genom kommunbiblioteken samt arrangera Bokens dag för allmänhet och

bibliotekspersonal. Stärka litteraturområdet genom att erbjuda nätverk, stöd och fortbildning för länets författare via det regionala författarnätverket, regionala bokmässor mm. Under 2018 initiera ett regionalt projekt med fokus på biblioterapi i bred samverkan med aktörer inom friskvård och folkhälsa.

- **Biblioteket som mötesplats**

Verksamheten ska bidra till att kommunbiblioteken får goda förutsättningar att erbjuda medier på andra språk än svenska. Insatsen sker bland annat via avtal med Östersunds bibliotek. Bidra till ökad mediesamverkan mellan kommunbiblioteken där en regional medieöverenskommelse ska tas fram. Arbeta för ökad tillgänglighet, genom utbildningstillfällen för läsombud och högläsare samt en satsning på ett digitalt kompetenslyft bland bibliotekspersonal i regionen som ingår i den nationella satsningen "Digitalt först".

- **Barn och unga**

Verksamheten ska utveckla lässtimulerande metoder för barn och unga och bredda samarbetet kring det läsfrämjande arbetet. Inför utfasning av projektet "Bokstart" verka för en långsiktig implementering av de metoder som tagits fram för läsfrämjande bland små barn och deras familjer. Erbjud unga inspiration inom litteratur och skrivande genom att arrangera kolloverksamhet, i samverkan med film- och bildkonst.

- **Nationella minoriteter**

I samverkan med Gaaltije arbeta för att tillgängliggöra det sydsamiska språket samt bidra till arrangemang kopplade till "Staare 2018", däribland ett publikt seminarium på temat sydsamiskt språk och litteratur och under jubileumsåret initiera en skrivartävling på sydsamiska med inriktning barn- och ungdomslitteratur.

- **Normkritik**

Verksamheten arrangerar normkritiska temadagar för en bred grupp av bibliotekspersonal, pedagoger, folkbildare och civilsamhälle.

- **Norrlandssamverkan bibliotek**

I samarbete med övriga norrlandslän arbeta för kompetensutveckling, nätverk samt utveckla gemensam monter på Bok- och biblioteksmässan med fokus på norrländskt författarskap.

Bild- och formområdet

Bildkonsten inom Region Jämtland Härjedalen har konsulentuppdraget inom bild- och formområdet och bemannas med följande tjänster; konstkonsulent, konstpedagog 0,5 samt konsthandläggare.

Prioriteringarna nedan avses lösas inom ramen för ordinarie verksamhet.

- **Regionalt resurscentrum bildkonst**

Verksamheten har stärkts genom sammanslagning av konstfrämjande verksamhet konstsamordning, samt konst pedagogik för barn och unga. För att skapa goda förutsättningar för formgivare och bildkonstnärer att vara yrkesverksamma i regionen sker löpande rådgivning och coachning i konstnärsprojekt och konstarrangemang och information om konstnärliga uppdrag. Utifrån behov och önskemål erbjuds kompetensutvecklande aktiviteter, nätverksträffar och digitala konstnärspresentationer. I samarbete med hemslöjdskonsulenter och länets konstliv arrangeras KulTur där ett 80-tal konstnärer, konsthantverkare och slöjdare medverkar.

- **Samverkans forum konst**

Ett forum har etablerats för samordning och samverkan mellan institutionerna och regionalt yrkesverksamma konstnärer. I forumet deltar representanter från Jamtli, konstnärsorganisationer, kommun, folkhögskola samt representant för civilsamhället genom Sv. Konstföreningar. Konstkonsulenten är samordnande. 2018 läggs fokus på arbetet med kommande kulturplan.

- **MU-avtal och enprocentregeln**

Fortsatt verka för utställningsersättning genom MU-avtalet genom information och utbildning i samverkan med KRO/KIF för utövare, arrangörer, beställare m.fl. Regionen har beslutat att lägga en procent i samband med ny och ombyggnation ska gå till konstnärlig gestaltning. Ambitionen är att samtliga kommuner på sikt ska anta målsättningen.

- **Residens och samarbeten**

Bildkonsten arbetar för att stärka samverkan mellan institutionerna och regionalt yrkesverksamma konstnärer. I samarbete med Östersunds kommun utveckla residensverksamhet vid Härke konstcentrum. I samverkan med Gaaltje –

Sydsamiskt Kulturcentrum bidra till att skapa förutsättningar för en sydsamisk kultur- och konstarena. Samverka kring och samordna konstens vecka. I samband med samiska jubileet, Staare 2018, arrangera aktiviteter på konstområdet.

- **Norrandssamverkan Bild- och Form**

Nätverk och samarbeten mellan konsulenter sker inom flera områden och utvecklas genom kompetensutveckling, branschdagar, kartläggningar och projekt. Konstpedagogik i Norr är ett etablerat nätverk för fortbildning och metodutveckling. Fortsatt samarbete sker kring nättidningen "Volym"- för att synliggöra och kommunicera konstregionen Norrland.

- **Konstprojekt för ökad samverkan i norr**

I samverkan med övriga norrandslän driva ett gemensamt utvecklingsprojekt för att bygga upp nätverk och möten mellan kollektivverkstäder/konstnärscentra i Norrandslänen.

- **Konst i vården**

Hälsofrämjande insatser planeras med utgångspunkt i regionens konstsamling. Primusrummet levandegörs genom ny utställning samt en utställning med samisk konst och konsthantverk tas fram. Bildkonsten deltar gemensamt med övriga verksamheter kultur i seniormässa.

- **Konstpedagogik**

Unga i skola och på fritid erbjuds konstpedagogiska aktiviteter tillsammans med pedagoger/lärare. Särskild samverkan sker med bibliotek kring fritidsaktiviteter. Verksamheten utvecklar en digital plattform för pedagogiskt lärande samt för att tillgängliggör aktiviteter. Det tidigare projektet

Kulturbussen prioriteras för att erbjuda digitalt skapande för unga på mindre platser i länet.

Regionalt Designcentrum

Designcentrum inom Region Jämtland Härjedalen har det regionala designuppdraget. Verksamheten har uppdraget att verka för ökad tillgänglighet till Designcentrum som kreativ mötesplats och visningsrum för kulturskapare m.fl. med aktiviteter och eget skapande, lunchseminarier och utbildningar samt att öka designmognad i koppling till utbildning, näringsliv och besöksnäring. Under 2016-17 deltog fyra av regionens kommuner i kompetensutveckling angående kulturella och kreativa näringar i samarbete

med Tillväxtverket, Mittuniversitetet m.fl. Gemensamt med Bildkonsten ska verksamheten arbeta för att ge goda förutsättningar för designers och bildkonstnärer att vara yrkesverksamma i regionen.

Prioriteringarna nedan avses lösas inom ramen för ordinarie verksamhet.

- Utveckla samverkansformer på designområdet och initiera nya samarbeten där exempelvis Formveckan respektive Ung svensk form årligen arrangeras. Gemensamt med bildkonsten ska verksamheten arbeta för att ge goda förutsättningar för designers och bildkonstnärer att vara yrkesverksamma i regionen.
- Arbeta för ökad tillgänglighet till utbud och verksamhet samt tillgänglighet till Designcentrums lokal som kreativ mötesplats
- Bidra till att destinationer, företag och organisationer utvecklas genom design
- Uppmuntra till eget skapande, formgivning genom design.
- Bidra till kompetensutveckling och utbildning inom designområdet
- Bidra till sysselsättning uppdrag och stärkta yrkesroller inom området
- Erbjud nationella och internationella designstudenter praktikplats för nya perspektiv

Regional enskild arkivverksamhet

Föreningsarkivet i Jämtlands län är en ideell förening med 450 medlemmar som har uppdraget att bedriva regional enskild arkivverksamhet. Föreningsarkivet arbetar aktivt för att öka inflytande, delaktighet och medskapande i föreningens verksamhet där fokus läggs på utåtriktad och pedagogisk verksamhet för barn- och unga. Prioriteringarna nedan avses lösas inom ramen för ordinarie verksamhet utöver en separat ansökan om förstärkning IT som beräknas inkomma under året och beaktas vid slutlig fördelning av statliga medel.

- **Arkivpedagogik och publik verksamhet**

Arkivet som mötesplats för forskning och publik verksamhet ska fortsatt stärkas genom att utveckla metoder och aktiviteter inom området arkivpedagogik för barn och unga samt utveckla publika aktiviteter för äldre med särskilt perspektiv på kultur och hälsa. Besök i skolor som har svårt ta sig till arkivet. Arkivet ska även stimulera till aktiviteter som egen forskning eller deltagande i studiegrupper och informera om den digitala lärplattformen ”arkivochlärande.se

- **Resurs på nationell och internationell nivå**

Det arkivpedagogiska arbetet stärks genom föreningens engagemang i NCK och deltar i gemensamma nordiska och europeiska samarbeten och projekt. I samarbete med Landsarkivet och Jamtli och anordnas en årlig konferens på temat kulturarvspedagogik. Arkivet deltar på nationell nivå i föreningen Sveriges länsarkivarier. Aktuellt är att samordna inspel till nya dataskyddsförordningen samt arkivutredningen.

Verksamheten ska fortsatt utveckla arbetet inom Arkivpedagogiskt Forum och Nordiskt Arkivpedagogiskt nätverk. Nätverket synliggör sin verksamhet på, arkivpedagogen.se

- **Samlingar och dokumentation**

Arkivet ska arbeta för en aktiv dokumentation av regionens föreningsliv och sociala rörelser. Prioriterat är att ordna och förteckna material som ej har kunnat uppordnas samt genomföra en undersökning av kompletterande arkivdepåer.

- **Dokumentation, insamling och tillgängliggörande av samiska arkiv**

Det finns kategorier av arkiv som är underrepresenterade i samlingarna, t ex arkiv som speglar samiskt kulturarv. Genom utvecklingsmedel från Kulturrådet genomförs i samarbete med Landsarkivet i Östersund och Gaaltije ett större projekt under kommande två år. Ambitionen är att ta emot arkiv från samebyar och sameföreningar och bistå med att ordna och förteckna materialet. Ett stort arbete kommer att läggas på förtroendegivande insatser, besök i samebyar och allmän information om vikten av att bevara arkiv. Materialet kommer att ligga till grund för pedagogisk verksamhet. 2018 kommer arkivet att dokumentera 100 årsfirandet av det första samiska landsmötet i Östersund.

- **Utvecklande av pedagogiska koncept riktade till barn med särskilda behov**

Arkivet erhåller statliga och regionala utvecklingsmedel för projekt *Demokrati, dialog och delaktighet* för att öka tillgängligheten till arkiv och ge unga med särskilda behov ökad tillgång till arkiven. Projektet avslutas hösten -18.

- **Uppbyggnad av infrastruktur IT-system**

Föreningsarkivet har dragit fördel av samlokalisering med Riksarkivet, Landsarkivet i Östersund. Genom att Riksarkivet inför striktare regler vad gäller IT

och IT-säkerhet 2018 behöver Föreningsarkivet bygga eget system IT-system vilket medför kostnader för investering och drift.

Filmkulturell verksamhet

Filmpool inom Region Jämtland Härjedalen har det regionala filmkulturella uppdraget. Prioriteringarna nedan avses lösas inom ramen för ordinarie verksamhet.

- **Barn och unga**

Verksamheten utvecklar det filmpedagogiska arbetet i samarbete med skolan för ökad medvetenhet om medier och rörlig bild där pedagoger erbjuds fortbildning i hur film kan användas i undervisningen. Perspektiv som mångfald, jämställdhet, nationella minoriteter och normkritik kan lyftas. Genom talangutveckling stimulera unga till eget skapande. En regional youtube kanal "Boktuben" förmedlar boktips av och med ungdomar med start i ett "läslov". Film ska även erbjudas kulturskolan. Det tidigare projektet Kulturbussen prioriteras för att erbjuda digitalt skapande för unga på mindre platser i länet.

- **Biograf och visning**

Verksamheten stödjer länets biografer (24 digitala salonger) i verksamhetsutveckling och arrangörsutveckling till att utgöra levande lokala kulturhus samt arbetar för att bredda mångfalden i filmutbudet genom medveten filmsättning. Digitalisering av biografer har varit viktig inte minst för att bredda utbudet till barn och unga men även till att uppmuntra till filmvisning textad på andra språk, ex arabiska och dari. Utveckling av lokala filmklubbar samt arrangörsutbildning ges i samarbete med Riksteatern JH. Filmturné med regionalt producerad film genomförs på äldreboenden och mötesplatser för seniorer.

- **Mid Nordic Film- att tillgodose och stärka en professionell kulturell infrastruktur.**

I samarbete med Västernorrland och Trøndelag ska verksamheten fortsatt utveckla Mid Nordic Film för att stärka och utveckla regionens filmnätverk, utveckla filmbranschen och verka för spridning av regionalt producerad film. Aktuella teman är hållbart filmskapande och filmproduktion som motverkar stereotyper. Projektet har beviljats EU-medel och pågår till 2018. Regionen förstärker satsningen med **150 tkr** per år perioden 2016-18.

- **Interregional samverkan fyra norrlandslän**

Från 2017 genomförs årligen en nätverksträff för de regionala filmverksamheterna i de fyra nordliga länen. Samverkan innefattar kompetensutveckling och nättaktiviteter för filmskapare i norrlandslänet.

Främjande av hemslöjd

Hemslöjds konsulenterna inom Region Jämtland Härjedalen har konsulentuppdrag inom hemslöjd. Prioriteringarna nedan avses lösas inom ramen för ordinarie verksamhet.

- **Samarbeta, stödja och vara pådrivande i slöjdens nätverk.**

Konsulenterna samarbetar med slöjdare och konsthantverkare i regionen samt med nätverk som Jamtform, smidesnätverket, tränätverket, slöjdhandledarna, vävstugorna och Heimbygda.

Kul Tur – Öppna ateljéer och verkstäder genomförs i samarbete med konstkonsulenterna med syfte att synliggöra de verksamma konstnärerna, konsthantverkarna och slöjdarna.

- **Barn och unga**

Verksamheten ska fortsatt utveckla pedagogisk verksamhet för barn och unga för att öka intresset för slöjd, visuellt och handgripligt. Utveckla en långsiktig handledarutbildning för slöjdare och pedagoger som kan arbeta med barn och unga mot hemslöjdens mål. Slöjdlärare i regionen erbjuds fortbildning och möjlighet till erfarenhetsutbyte via ett nytt Slöjdforum.

Start av slöjdklubbar i länet ska genomföras samt utveckla möjligheten att erbjuda kulturskolan slöjd på schemat. Mötesplatsen *Craft Kitchen Fridays* ska spridas till fler kommuner.

- **Utveckla hantverksnäringen i regionen**

Verksamheten ska utveckla nätverk och besöksmål inom slöjd- och hantverksnäringen genom projekt *Craft Reach* som pågår fram till 2018.

Ytterligare 3-4 regionala besöksmål inom hantverksnäringar ska utvecklas enligt den Kanadensiska *Économusée* modellen, för att skapa varaktiga arbetstillfällen och bevara hantverksteknikerna i bärkraftiga och solida företag.

- **Slöjdify Society**

Verksamheten ska fortsatt utveckla slöjdmetoder och nya arbetssätt. Genom Sloydify Society kan slöjden fylla många funktioner och vara angelägen i olika aspekter som t.ex. främjande av hälsa, integration och sysselsättning.

- **Samarbete med Nationellt centrum för kulturhantverk**

Samarbetet ska utveckla nätverk av utövare, utbilda unga trä-intresserade och leverantörer inom trä- och traditionshantverk.

Regionalt Kulturmiljöarbete

Länsstyrelsen har i samarbete med Jamtli ansvar för kulturmiljöarbetet.

Utvecklingsarbetet syftar till att bidra till att en mångfald av kulturmiljöer tillgängliggörs och tar plats i regionens historieskrivning som speglar kvinnor, män, flickor och pojkars historia. Samiska kulturmiljöer, sydsamiskt språk och andra minoriteter i regionen ska lyftas fram. De kommande åren finns ambition att gemensamt verka för att bredda samtalet om kulturmiljön och det strategiska utvecklingsarbetet.

2. Koppling till nationella mål och horisontella perspektiv

För att nå kulturplanens mål och prioriterade områden så kommer Region Jämtland Härjedalen prioritera insatser inom nedanstående områden 2018. Insatser beskrivs även under respektive verksamhetsområde.

- **Kvalitet och konstnärlig förnyelse**

Konstnärlig förnyelse sker genom utveckling av kulturella mötesplatser och nya metoder och arbetsätt. De regionala kulturverksamheterna erbjuder fortbildning, stöd och rådgivning och utvecklar nationella- och internationella utbyten där samverkan över länsgränser i norr är prioriterat. Att förbättra kulturskaparnas villkor att vara verksamma samt ge möjlighet till anställning och delaktighet bidrar till målet. Genom utveckling av residens, samproduktioner och gästspel sker förnyelse. Turnéverksamhet med små, lättroliga produktioner till länets små scener prioriteras. För att skapa längre planeringsprocesser har en inventering påbörjats av scenkonstlokaler i regionen.

Samverkan mellan Norrlandslänen bidrar till utveckling inom flera områden; Musik, teater, museiverksamhet, biblioteksverksamhet samt konstkonsulentverksamhet. Inom områdena film, arkiv, dans pågår samverkan mellan två eller tre av länen. Centrumbildningarna för teater, dans och konst, scenkonstinstitutionerna och de främjande konst- och kulturverksamheterna är viktiga för att stärka den kulturella infrastrukturen och bidra till utveckling av kvalitet. Att använda digitaliseringens möjligheter kan bidra till kvalitet liksom att utveckla pedagogiska modeller inom verksamheterna där värnande av professionalism är centralt.

Etablering av Nationalmuseum Jamtli är en stor regional kulturpolitisk och konstpedagogisk satsning som bidrar till att stärka infrastrukturen på konstområdet.

- **Ett levande kulturarv som bevaras används och utvecklas**

Regionen tar aktiv del i samtalet om kulturarvets utveckling för ett hållbart samhälle genom att främja och utveckla ett levande, historiskt och samtida konst-

och kulturarv. Länsstyrelsen och museiverksamheten har ansvaret att i samverkan driva kulturmiljöfrågorna. Jamtli kulturmiljöarbete bedrivs anslagsfinansierat och i uppdragsform. Jamtli samverkar med föreningsliv och andra kulturarvsaktörer, där arbetet baseras på den kunskap om den regionala kulturmiljöns historiska utveckling som museerna har byggt upp under många års verksamhet.

Verksamheter som ex. Arkiv, bibliotek och museum gör gemensamma satsningar för kulturhistorisk förståelse. Hembygdsrörelsen och de lokala museerna har stor betydelse för kulturarvets bevarande, främjande och utveckling. Heimbygda med ca tio tusen medlemmar genomför årligen ett Rådslag som samlar regionala företrädare, Länsstyrelse, kommuner föreningar m.fl. att lära och samverka kring utveckling av kulturmiljöarbetet.

- **Allas lika möjlighet att delta i kulturlivet oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, funktionsnedsättning eller etnisk kulturell bakgrund**

Insatser för ett inkluderande samhälle sker inom ramen för Regionplanen, folkhälsopolicyn, kulturplanen, integrationsstrategin, handlingsplanen för jämställdhet samt genom den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet, CEMR. Kultur synliggör och utmanar begränsande normer genom att lyfta mångfald av berättelser, värna öppna gemenskaper. Regionen gör särskild insats under 2017 och 2018 för jämställdhetsintegrerad tillväxt där jämställdhet och jämlikhet ska införlivas vid beredning, beslut, verkställande och uppföljning, analys. Uppföljning av representation på skolscenen sker inom scenkonsten. En översyn av uppdragsavtal Jamtli, med uppföljningsbara mål gällande jämställdhet, sker inför kommande avtalsperiod 2019-2022. För ökad kompetens om HBTQ och normkritik deltar regionen i ett samarbete utvecklingsprojekt i samarbete med Region Västerbotten, Landstinget Västernorrland och Cerum/Umeå Universitet. Målet är att öka medarbetarnas kompetens om frågorna där det normkritiska perspektivet ska tydliggöras i kommande kulturplaner. 2018 är projektets sista år med en slutrapport och analys av projektinsatserna.

- **Barn och ungas rätt till kultur**

Att främja barn och ungas tillgång till kultur, delaktighet och skapande på egna villkor är prioriterat. Resultat av den kulturvaneundersökning som gjorts i samarbete med Myndigheten för kulturanalys 2016-17, ska användas för ett demokratiskt utbud till barn och unga i regionen och till att främja barn- och ungas inflytande och möjlighet att vara skapande. Scenkonsten riktar minst 50 % av utbudet till barn och unga. Från 2017 förs dialog med kommunerna om en

kulturgaranti, där alla skolelever i länet får tillgång till scenkonst genom kommunala avtal. Regionalt Kulturforum syftar till att utveckla långsiktiga arbetsformer och främja deltagande, lärande och upplevelser där en årlig inspirations-, utbudsdag ges i koppling till kultur i skolan. Fortsatt samverkan kring Skapande skola prioriteras. Att fortsatt driva den mobila verksamheten Kulturbussen för barn och unga på mindre orter i länet är angeläget. Verksamheten når ca 500 deltagare i åldern 12-25 år och omfattar även mentorutbildning och kolloverksamhet. Inom ramen för de regionala kulturverksamheterna sker samarbete med kulturskolorna för breddad verksamhet.

- **Interregionalt, internationellt utbyte och regionalt tillväxtarbete**

De fyra nordligaste länen, Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland/Härjedalen har ett mångårigt samarbete med utgångspunkt i gemensamma utmaningar som att överbrygga avstånd, utveckla starka, nationellt intressanta scener och verksamheter samt förmera ett kvalitativt utbud av kultur till medborgarna på jämlika villkor. Samarbetet syftar till att ytterligare stärka det professionella kulturlivets roll och position som tillväxtfaktor i norra Sverige. Genom stärkt samverkan blir kulturen i norr en starkare nationell röst och det finns goda möjligheter att utveckla samarbetet genom formaliserade nätverk, erfarenhetsspridning, kompetensutveckling och resursoptimering. En annan viktig aspekt är det kollegiala lärandet samt effektivare resursanvändning.

Interregionala samarbeten sker även på filmområdet, på museiområdet, inom slöjd/ hantverkstradition och inom scenkonst. Inom scenkonst görs regelbundna gästspel och turnéer över läns- och landsgränsen med t.ex. Tröndelag samt med Samiska Teatern i Mo i Rana. Medlemskapet i UNESCO, Creative Cities Network och det Mittnordiska kultursamarbetet ger möjlighet till lärande och utbyten mellan medlemsregionerna. 2017 års Mittnordiska kulturdagar genomfördes i Tröndelag på temat friluftsspel. 2018 bjuds medlemsregionerna in till kulturarvsdagar i Östersund i koppling till det Europeiska kulturarvsåret. På konstområdet har medverkan i projekt North Cultitude 62/63 stärkt nätverk längs breddgraden och resulterat i konkreta utbyten mellan grafikverkstäder i Östersund och Vasa, Finland. Jamtli och NCK deltar i en mängd internationella nätverk och sammanslutningar inom kulturarvssektorn, exempelvis International Observatory PASCAL, Network of European Museum Organisations, Associations of European Open Air Museums. 2018 uppmärksammas minnet av Armfeldts fälttåg 1718, där

Jamtli i samarbete med Tröndelag bjuder in skolor i regionen att arbeta på temat fred och konflikt.

- **Främja att de nationella minoriteternas kultur- och kulturarv synliggörs**

Utöver verksamheternas insatser att arbeta för ökad medvetenhet om de nationella minoriteterna och verka för att förbättra strukturer för minoritetsspråkiga invånare och deras kulturer, lägger regionen ett särskilt fokus på den sydsamiska kulturen. Under åren 2016-17 har regionen stärkt insatsen för utveckling av sydsamiskt kulturcentrum Gaaltije, med 500 tkr, i samarbete med Länsstyrelsen, Sametinget och de sju förvaltningskommunerna. Firandet av första samiska landsmötet i Sverige sker genom en minnesmarkering, "**Staare 2018**", som firas under hela året med en särskild jubileumsvecka i februari med samiska kulturavtryck, där de regionala kulturverksamheterna bidrar med aktiviteter. Regionen bidrar till genomförandet av Staare i samarbete med Gaaltije genom en förstärkning **om 500 tkr** och har avsikt att teckna nytt avtal med Gaaltije för att utveckla sydsamisk konst och kultur kommande tvåårsperiod.

Regionen ansöker om motsvarande statliga förstärkning av Staare 2018 med 500 tkr.

- **Tillgänglighet**

Regionen arbetar löpande för god tillgänglighet till kultur utifrån funktionshinderspolitikens mål och utvecklar samverkan med funktionsnedsattas intresseorganisationer i koppling till tillgänglighetsfrågorna. Utbud och aktiviteter sker i tillgängliga och handikappanpassade lokaler. Vid anmälan till aktiviteter ställs frågan om deltagarnas särskilda behov. Regionen tar aktivt ansvar i att arbeta för värderingsfrågor gällande funktionsnedsättning och lyfter tillgänglighetsfrågor i dialoger och samråd med verksamheterna, kommunerna och civilsamhället. Samtliga verksamheter har 2017 reviderat sina handlingsplaner för ökad tillgänglighet och genomfört förbättringar efter genomförd tillgänglighetsinventering med stöd av konsulter. Utbildningsinsatser sker löpande inom biblioteksverksamheten. Den turnerande scenkonstverksamheten håller hög beredskap att snabbt och enkelt åtgärda bristande tillgänglighet i externa lokaler. Inom museiverksamheten samarbetar Jamtli nära och kontinuerligt med sitt brukarråd om hur verksamheten kan förbättras för att möta besökarnas behov. En digital satsning genomförs med syfte att på sikt skapa möjlighet att se mindre lätt tillgängliga historiska hus genom digitala guidningar.

- **Samverkan med Civilsamhället**

Samråd sker genom kommunala samråd samt dialogmöten med Bildningsförbund och andra regionala kulturorganisationer. Samråden kretsar kring gemensamma utmaningar och möjligheter samt kulturplanens prioriteringar och utvecklingsområden. Regionen genomför årligen i samarbete med Landstinget Västernorrland ett Kulturting för ca 200 tjänstemän, politiker, kulturskapare och föreningsföreträdare. Genom att ta gemensamt grepp om de utmaningar och möjligheter som är liknande för våra regioner och län kan det regionala kulturarbetet effektiviseras och optimeras. Samråd med handikapprörelsen har utvecklats för ökad tillgänglighet. På kulturchefsnivå mellan norrlandsläna och på nationell nivå sker årliga dialoger inom kultursamverkansmodellen. Dialog, samråd och samverkan med civilsamhället och det professionella kulturlivet sker även inom respektive verksamhetsområde. Det kan exempelvis handla om arrangörsutveckling, kulturarvsfrågor, läs- och litteraturfrämjande aktiviteter, volontärsarbete, konstnärlig gestaltning, projektutveckling och tillgänglighet. Jamtli samarbetar med sina stiftare, Heimbygda och Jämtlands läns konstförening, kring kulturarv och utställningar. Samverkans-forum för konsten i region Jämtland Härjedalen” etablerades 2015 med representanter från bland annat Jamtli, konstnärsorganisationer, kommuner, folkhögskola samt representant för civilsamhället genom Sv. Konstföreningar.

Att ta emot människor på flykt och tillvarata deras kunskaper och erfarenheter är en stor utmaning och även en stor möjlighet för en region. För att stimulera civilsamhället att stärka sin roll på kulturområdet kommer verksamheterna att fortsatt verka integrationsfrämjande. Integrationsfrämjande insatser sker särskilt genom Kulturbussen med riktad verksamhet till unga.

- **Samverkan med Professionella kulturskapare**

Regionen har i samverkan med Västernorrland haft ett formaliserat samråd med representanter

för det professionella kulturlivet. Dessa är utsedda av KLYS eller KLYS medlemsorganisationer.

Syftet är dialog och samråd kring det fria konst- och kulturlivet inom kultursamverkansmodellen.

Samrådet gäller genomförande och uppföljning av respektive läns kulturplaner. Dialog, samråd

och samverkan med civilsamhället och det professionella kulturlivet sker även inom respektive verksamhetsområde och kan beröra ex. arrangörsutveckling, kulturarvsfrågor, läs- och litteraturfrämjande aktiviteter, volontärsarbete, konstnärlig gestaltning, projektutveckling och tillgänglighet.

Regionen har från 2016 infört ett sökbart stöd, "Startstöd" om 100 tkr riktat till fria kulturskapare. Företagsfrämjande organisationen "Samling näringsliv", har instiftat ett branschråd för kulturella och kreativa näringar som lyfter frågor om tillväxt genom kultur.

3. Utveckling av kulturplanens samverkansformer

Region Jämtland Härjedalen har rollen som samordnare för kultursamverkan i länet. Samverkan och dialog sker löpande med kulturinstitutionerna, kommunerna, civilsamhället och kulturskaparna.

- **Kultur Z**

Kultur Z, regionens kulturpolitiska samrådsorgan med företrädare för samtliga kommuner i länet, har ansvaret att löpande driva och följa kulturutvecklingen i regionen och utveckla nya mötesformer. Kultur Z är referensgrupp för Kulturplanens framtagande.

- **Samverkan med civilsamhället**

Region Jämtland Härjedalen stärker samverkan med den ideella kulturen och genomför årligen ett Kultursamverkansforum med folkbildningen och det ideella kulturlivet. Regionen uppmuntrar och stödjer en regional samordning för det ideella kulturlivet där kontakt med amatörkulturens samrådsgrupp, Ax, utvecklas. I samverkan med Landstinget Västernorrland genomförs ett årligt Kulturting kring aktuella frågor. Värdskapet för kulturtinget 2017 genomförs i samarbete med Örnsköldsviks kommun på temat "Samverkan är modellen". 2018 genomförs Kulturtinget i Jämtland Härjedalen.

- **Samverkan med professionella kulturskapare**

Gemensamt med Västernorrland genomförs årligt samråd med representanter för KLYS - Konstnärers och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd. Samrådet fungerar även som sakkunniga rådgivare vid utnämningar och ansökningar.

- **Regionalt Kulturforum**

Regionalt Kulturforum är regionens samverkansorgan för de regionala kulturverksamheterna. Forumet sammanträder varje månad och genomför projekt, utbudsdagar samt möten med kommunrepresentanter för kultur, skola, omsorg.

- **Samverkan mellan norrlandslänen**

Samverkan mellan de fyra nordligaste länen sker inom varje respektive verksamhet samt på tjänstemannanivå. Norrlandssamarbetet bidrar till att stärka den inomregionala kulturella infrastrukturen. *NMD - Nätverket för Norrlands*

musik, musikteater och dans har utvecklat ett hållbart nätverk för turnéstöd som utvecklas vidare inom teater och musik.

- **Internationell samverkan**

UNESCO Creative Cities Network får långsiktig betydelse för kultursamverkan inom sju konstområden; Crafts and Folk Art, Design, Film, Gastronomy, Literature, Media Arts och Music. De regionala kulturverksamheterna har sina specifika internationella nätverk. Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik och Jamtli deltar i ett flertal internationella samarbeten. Regionen är medlem i EARL All, ett europeiskt, politiskt och praktiserande nätverk för lärande.

- **Mittnordenkommitténs Kulturarbetsgrupp**

Regionen tar aktiv del i det mittnordiska kultursamarbetet för kulturutveckling och samarbete. 2017 arrangeras gemensamma kulturdagar i Örland kommune i Tröndelag på temat "Open Air Storytelling". 2018 är Jamtli och Arkiven värd för kulturdagarna på temat Kulturarv.